

СТРАТЕГІЇ РОЗБУДОВИ МИРУ: ОСВІТНІ ІНІЦІАТИВИ У СФЕРІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Найда Руслана

доктор педагогічних наук, професор

Приватна установа «Український інститут дитинства»

м. Київ, Україна

Сучасний світ переживає численні виклики, пов'язані з воєнними конфліктами, соціальною напругою та кризами ідентичності. У таких умовах особливого значення набувають стратегії розбудови миру, спрямовані на формування в суспільстві культури діалогу, співпраці та взаємоповаги. Важливою складовою цих стратегій є освітні й культурні ініціативи, які починають діяти ще на етапі дошкільного виховання. Адже саме раннє дитинство є критичним періодом, коли закладаються необхідні життєві навички та компетентності, соціальні моделі та світоглядні орієнтири.

Розглянемо дошкільну освіту як простір формування культури миру. Дошкільний заклад виконує не лише функцію догляду та розвитку дитини, але й стає середовищем соціалізації, де дитина вчиться жити у спільноті, спілкуватися, співпрацювати й долати перші конфлікти. Від того, які педагогічні підходи застосовуються у цьому процесі, залежить формування вмінь ненасильницького спілкування, емпатії та солідарності.

Зазначимо, у багатьох країнах світу (зокрема, Скандинавії, Канаді, Японії) дошкільна освіта активно інтегрує компоненти «педагогіки миру» через ігрові методи, що доводить їхню ефективність для формування у дітей здатності до мирного співіснування.

Щодо *освітніх ініціатив* для виховання миру у дошкільному віці, то одним із ключових завдань є розроблення та впровадження програм, що сприяють розвитку в дітей навичок співпраці, вирішення конфліктів і розвитку толерантності. До них належать:

- Інтерактивні методики: рольові ігри, казкотерапія, арт-терапія, театралізовані постановки, що навчають дітей спільно шукати рішення.
- Інтеграція ціннісних орієнтацій в освітні програми: знайомство з поняттями «дружба», «добро», «справедливість», «співчуття».
- Підготовка педагогів: курси підвищення кваліфікації для вихователів, спрямовані на опанування методик ненасильницької комунікації та фасилітації дитячих груп.

Таким чином, дошкільна освіта стає інструментом профілактики агресивних моделей поведінки та формування середовища довіри.

Водночас *культурні ініціативи* як інструмент миру у сфері дошкільної освіти посідають вагоме місце, оскільки культура є потужним ресурсом консолідації суспільства та розвитку ідентичності. Задля цього для дітей дошкільного віку важливо використовувати такі культурні засоби:

- Фольклор і традиції: казки, пісні, народні ігри, що закладають у свідомості дітей уявлення про єдність, доброзичливість і гармонію.
- Мультикультурний підхід: ознайомлення з різними культурами світу, що сприяє формуванню толерантності та поваги до різноманіття.
- Культурно-освітні заходи: свята, майстер-класи, вистави, що залучають не лише дітей, а й батьків, створюючи простір взаєморозуміння та співпраці [7].

Такі ініціативи сприяють формуванню цілісної особистості, яка цінує як власну культурну спадщину, так і різноманіття світових традицій.

Важливим результатом реалізації ініціатив є соціальна інтеграція та партнерство. Розбудова миру вимагає спільних зусиль різних суспільних інституцій. Дошкільні заклади можуть стати майданчиками для партнерства:

- з місцевими громадами (залучення ресурсів і волонтерських ініціатив);
- з культурними центрами (організація спільних проєктів);
- з громадськими організаціями, що працюють у сфері інклюзії, прав людини, міжкультурного діалогу.

Особлива увага приділяється інклюзивному середовищу, що забезпечує рівні можливості для всіх дітей незалежно від етнічного походження, релігії чи соціального статусу. Це сприяє ранньому подоланню упереджень і формуванню відкритого суспільства [6].

У результаті системного впровадження освітніх та культурних ініціатив у дошкільній освіті можна очікувати:

- виховання покоління, здатного до мирного співіснування та діалогу;
- зменшення рівня агресії й конфліктності у дитячому середовищі;
- формування громадянських компетентностей ще в дошкільному дитинстві;
- формування бази для довготривалої стратегії розбудови миру на рівні держави.

Висновки. Дошкільна освіта має величезний потенціал як інструмент розбудови миру. Поєднання освітніх та культурних ініціатив дає змогу закладати у дітей цінності, які у майбутньому визначатимуть якість соціальних відносин у суспільстві. Інтеграція принципів миру в освітні

програми та культурні практики є одним із найперспективніших шляхів створення гармонійного, солідарного й мирного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Nurturing Care Framework for Early Childhood Development. 2018 nurturing-care.org
- 2.Nurturing Care Handbook 2022. [BOO3](#)
- 3.Implementing the Nurturing Care Framework: resources 2024 iris.who.int
- 4.Derman-Sparks, L., & Edwards, J. O. Anti-Bias Education for Young Children and Ourselves (Видання NAEYC 2-ге видання, 2020)
- 5.Betty A. Reardon — Comprehensive Peace Education: Educating for Global Responsibility. 1988
- 6.World Health Organization; UNICEF; World Bank Group. (2018). *Nurturing Care Framework for Early Childhood Development*.
- 7.World Health Organization; UNICEF. *Nurturing Care Handbook*. 2022.
- 8.WHO Regional Office for the Western Pacific; UNICEF. (2024). *Implementing the Nurturing Care Framework: resources*.
- 9.Derman-Sparks, L. & Edwards, J. O. *Anti-Bias Education for Young Children and Ourselves* (2nd ed.). NAEYC. 2020.
10. Reardon, B. A. *Comprehensive Peace Education: Educating for Global Responsibility*. 1988.